

Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning Heemstede 2025-2028

Heemstede, dat ben jij!

Voorwoord

De Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) klinkt wellicht als iets dat nog ver weg is. U denkt misschien, daar heb ik (hopelijk) pas mee te maken als de jaren gaan tellen. Maar eigenlijk valt iedereen onder deze wet.

De Wmo heeft te maken met de mensen waarmee u samen leeft.

De Wmo heeft te maken met elkaar kunnen ontmoeten.

De Wmo heeft te maken met plekken waar u zomaar naar binnen kunt lopen, voor een activiteit, praatje of een beetje hulp.

Zo is er nog veel meer dat onder de Wmo valt, maar waar we vaak helemaal niet bij stil staan. Dat komt ook omdat de basis in Heemstede goed is. We hebben prachtige voorzieningen, activiteiten en toegankelijke hulp voor mensen die dat echt nodig hebben. We werken goed samen en investeren daar ook in, zoals recent met de versterkte verbinding tussen onze huisartsen, het welzijnswerk en de gemeente. De grote vraag is alleen: hoe houden we dit in stand, met alles wat op ons af komt in Heemstede? Denk bijvoorbeeld aan de dubbele vergrijzing, de krappe arbeidsmarkt en de druk op gemeentelijke financiën. Dat zijn geen kleine uitdagingen.

Eén ding is voor mij glashelder: als we in Heemstede fijn willen leven en wonen en de voorzieningen in de Wmo willen behouden, dan moeten wij als inwoners meer zelf gaan doen en elkaar nog véél meer gaan helpen. Dat betekent hulp (durven) geven, maar ook hulp (durven) vragen. Niet in de toekomst, niet morgen, maar vandaag. We hebben elkaar allemaal nodig voor een leefbaar Heemstede. Onze lokale gemeenschap is sterk, slagvaardig en kan dit aan. Uit de ervaring afgelopen jaren blijkt dat inwoners ook graag iets voor een ander betekenen. Ik heb er vertrouwen in en ga ervoor.

Heemstede, dat ben jij!

Veel inspiratie en leesplezier,

Wethouder Arianne de Wit (welzijn en zorg)

Samenvatting

Via de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) is de gemeente verantwoordelijk voor het ondersteunen van inwoners, zodat zij zich zo goed mogelijk kunnen redden, mee kunnen doen en fijn kunnen wonen. Dit is vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Gemeenten zijn verplicht om Wmo beleid vast te leggen in een beleidsplan. Onderliggend beleidsplan bevat een visie en uitvoeringsagenda voor de beleidsperiode 2025-2028.

Wmo onder druk

We onderscheiden in dit beleidsplan drie belangrijke onderdelen binnen de Wmo: de Sociale Basis, Hulp & ondersteuning en Wonen & zorg. De verschillende vormen kunnen in combinatie met elkaar worden ingezet; vaak is er ook sprake van een geleidelijke overgang. De doelgroep van de Wmo is groter dan vaak wordt gedacht. Breed opgevat valt eigenlijk iedereen onder deze wet. De toegang tot hulp en ondersteuning via de Wmo is belegd bij Loket Heemstede. De waardering hiervoor is hoog, maar door verschillende ontwikkelingen staat de uitvoering onder druk. Zo

wordt de vraag naar hulp en ondersteuning steeds groter, verandert de arbeidsmarkt en lopen de kosten op. Als we de Wmo in stand willen houden is actie geboden. De sociale basis speelt hierin een enorm belangrijke rol.

Sociale Basis

Met de sociale basis bedoelen we de sociale verbanden (zoals familie, buurten, groepen, netwerken) waarin mensen leven, aangevuld met vrij toegankelijke diensten en voorzieningen, zoals het welzijnswerk en het verenigingsleven. Ook mantelzorgers en vrijwilligers zijn een essentieel

De Haak- en breisoos op Plein1, 28 februari 2025 (publicatie met toestemming van de aanwezigen)

onderdeel van de sociale basis. Als de sociale basis van inwoners sterk is, dan kunnen zij zich vaak samen goed redden en is (zware) zorg minder snel nodig. Wij gaan ons daarom nog meer inzetten om de sociale basis in Heemstede te behouden en te versterken en doen daarbij ook nadrukkelijk een beroep op de inwoners zelf.

Hulp en ondersteuning

Wanneer iemand ondanks de sociale basis extra hulp nodig heeft, dan kijken we naar passende hulp en ondersteuning. Dit kan een (maatwerk) voorziening zijn vanuit de Wmo (bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning, individuele begeleiding, dagbesteding, vervoersvoorzieningen of woonvoorzieningen, zoals een traplift). Het uitgangspunt hierbij is: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig en zo thuis als mogelijk. We willen daarbij dat de toegang gemakkelijk bereikbaar is. Dit betekent dat inwoners het Loket Heemstede zonder moeite moeten weten te vinden. Verder zijn de voorzieningen goed, divers en zo lokaal mogelijk beschikbaar.

Wonen en zorg

Binnen de Wmo zijn ook inwoners met een woon-zorgvraag een groeiende doelgroep. We richten ons specifiek op vier doelgroepen: ouderen met een woon-zorgvraag, mensen met een psychische kwetsbaarheid, kwetsbare jeugd

en (dreigend) dakloze mensen. Ons streven is dat alle inwoners een passend huis hebben en wonen in hun eigen sociale omgeving. Samen met de regio, onze inwoners en onze partners onderzoeken we mogelijkheden om tot een toekomstbestendige woningvoorraad te komen.

Visie 2025-2028

Bovenstaande vatten we samen in de volgende visie voor 2025-2028:

Inwoners zijn samenredzaam dankzij een sterke sociale basis. We willen op deze manier voorkomen dat mensen zware ondersteuning nodig hebben. Als inwoners zich niet redden met behulp van de sociale basis, dan ontvangen zij hulp die goed past bij hun situatie.

Uitvoeringsagenda en campagne

Om invulling te geven aan bovenstaande visie bevat dit beleidsplan per hoofdstuk verschillende acties, die terugkomen in de uitvoeringsagenda in de bijlage. Daarnaast komt er een overkoepelende campagne onder de noemer: *Heemstede, dat ben jij!* Door middel van deze campagne willen we inwoners ervan bewust maken dat iedereen elkaar nodig heeft en dat het belangrijk is dat mensen zich inzetten voor elkaar, de buurt en de samenleving. Alleen op deze manier kunnen we de Wmo voor de toekomst in stand houden.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	4
Inleiding	6
1. Wat is de Wmo	7
1.1 Drie onderdelen	7
1.2 Doelgroep	8
1.3 Samenredzaam	8
1.4 Wat willen we bereiken: visie 2025-2028	8
2. Ontwikkelingen in de Wmo	9
2.1 Landelijke ontwikkelingen	9
2.2 Lokale ontwikkelingen	9
2.3 Conclusie	10
3. Een stevige sociale basis	11
3.1 Algemene diensten en voorzieningen	11
3.2 Mantelzorg	11
3.3 Vrijwillige inzet	13
3.4 Dementie	14
4. Hulp en ondersteuning	16
4.1 Toegang	16
4.2 Voorzieningenaanbod vanuit de Wmo	16
4.3 Veilig thuis	18
4.4 Samenwerking zorg, welzijn, veiligheid	18
5. Wonen en Zorg	20
5.1 Wonen en zorg voor ouderen	25
5.2 Wonen en zorg voor mensen met een psychische kwetsbaarheid	26
5.3 Wonen en zorg voor kwetsbare jeugd	28
5.4 Wonen en zorg voor (dreigend) dakloze mensen	29
6. Monitoring en evaluatie	31
6.1 Periodieke evaluatie actiepunten	31
6.2 Cliëntervaringsonderzoek	31
6.3 Rapportage Wmo	31
6.4 Indicatoren	31
6.5 Conclusie	31
Bijlage: Uitvoeringsagenda	32

Inleiding

Aanleiding

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het ondersteunen van mensen die dat nodig hebben. Dit is vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). Gemeenten zijn verplicht om Wmo beleid vast te leggen in een beleidsplan. Onderliggend beleidsplan bevat een visie en uitvoeringsagenda voor de beleidsperiode 2025-2028.

Wonen en zorg

Gemeenten zijn per 2026 verplicht om een visie op wonen en zorg op te stellen, die in lijn is met het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning. In Heemstede integreren wij de visie op wonen en zorg in dit beleidsplan maatschappelijke ondersteuning, om het woon- en zorgdomein met elkaar te verbinden.

Toegankelijkheid

De Wmo gaat ook over de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking. Dit onderwerp wordt niet in dit beleidsplan opgepakt, maar in de Lokale

Inclusie Agenda (LIA), in lijn met de gemeentelijke verplichting vanuit het VN-verdrag Handicap.

Participatie

Om onze inwoners te betrekken bij het opstellen en uitvoeren van beleid gericht op de Wmo bestaat de Wmo-Klankbordgroep. Deze groep enthousiaste Heemsteedse vrijwilligers denkt mee en geeft ons gevraagd en ongevraagd advies. De afgelopen jaren zijn hun adviezen waardevol gebleken bij diverse inkoop- en beleidstrajecten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt in grote lijn uitgelegd wat de Wmo eigenlijk is en wat we in dit kader de komende jaren willen bereiken. Vervolgens worden in hoofdstuk 2 de relevante landelijke en lokale ontwikkelingen op het gebied van de Wmo beschreven. In hoofdstuk 3, 4 en 5 gaan we nader in op de drie onderdelen van de Wmo: de Sociale Basis, Hulp & ondersteuning en Wonen & Zorg. In het laatste hoofdstuk komt aan de orde hoe we gaan monitoren en evalueren. Tot slot is in de bijlage de uitvoeringsagenda opgenomen.

Hoofdstuk 1 Wat is de Wmo

Via de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) is de gemeente¹ verantwoordelijk voor het ondersteunen van inwoners, zodat zij zich zo goed mogelijk kunnen redden in de samenleving, mee kunnen doen en fijn kunnen wonen. We onderscheiden in dit beleidsplan drie belangrijke onderdelen binnen de Wmo.

1.1 Drie onderdelen

Onder de Wmo vallen de Sociale Basis, Hulp & ondersteuning en Wonen & zorg. In de komende hoofdstukken worden deze drie onderdelen nader toegelicht. De verschillende vormen kunnen in combinatie met elkaar worden ingezet; vaak is er ook sprake van een geleidelijke overgang.

¹ De gemeente is niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg. Zie meer informatie hierover in hoofdstuk 4.

1.2 Doelgroep

De doelgroep van de Wmo is breder dan vaak wordt gedacht. De Wmo is van de ene kant bedoeld voor mensen die extra hulp van de overheid nodig hebben, zodat ze langer zelfstandig kunnen blijven wonen en actief kunnen blijven. Bijvoorbeeld mensen met een beperking, ouderen of andere kwetsbare groepen. De sociale basis (zie hoofdstuk 3) hoort echter ook tot de Wmo. Vanuit die benadering valt iedereen onder deze wet.

1.3 Samenredzaam

Een belangrijk begrip in de context van de Wmo is 'samenredzaam'. Dit wil zeggen dat mensen zich kunnen redden en meedoen in de maatschappij. Samenredzaam is niet hetzelfde als zelfredzaam. Zelfredzaamheid gaat over volledig zelfstandig mee kunnen doen. Bij samenredzaam gaan we er vanuit dat niemand volledig zelfredzaam is en iedereen wel eens wat hulp nodig heeft, of het nu van familie, vrienden of burens is of met behulp van vrij toegankelijke algemene voorzieningen. Als het met behulp van de sociale basis niet lukt, dan kunnen er andere vormen van hulp en ondersteuning worden ingezet. Vaak gaat deze inzet geleidelijk en in combinatie met hulp uit de sociale basis.

1.4 Wat willen we bereiken: visie 2025-2028

Onze visie maatschappelijke ondersteuning 2025-2028 is de volgende:

Inwoners zijn samenredzaam dankzij een sterke sociale basis. We willen op deze manier voorkomen dat mensen zware ondersteuning nodig hebben. Als inwoners zich niet redden met behulp van de sociale basis, dan ontvangen zij hulp die goed past bij hun situatie.

Wat gaan we daar voor doen?

Om invulling te geven aan bovenstaande visie bevat dit beleidsplan per hoofdstuk verschillende acties, die terugkomen in de uitvoeringsagenda in de bijlage. Daarnaast komt er een overkoepelende campagne onder de noemer: Heemstede, dat ben jij! Door middel van deze campagne willen we inwoners ervan bewust maken dat iedereen elkaar nodig heeft en dat het belangrijk is dat mensen zich inzetten voor elkaar, de buurt en de samenleving. Alleen op deze manier kunnen we de Wmo voor de toekomst in stand houden.

Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen in de Wmo

Zowel landelijk als lokaal zijn er verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op de Wmo. Dan gaat het met name over personeelstekorten, druk op de financiën en een stijgende vraag.

2.1 Landelijke ontwikkelingen

Onderzoek houdbaarheid

Het Rijk heeft geconcludeerd dat de huidige invulling van de Wmo onder druk staat en in de toekomst op deze manier niet houdbaar is. Daarom wordt landelijk de toekomst en houdbaarheid van de Wmo onderzocht. In dit onderzoek worden kansen, uitdagingen en beleidskeuzes onderzocht welke de komende jaren mogelijk invloed gaan hebben op hoe de Wmo nu is ingericht.

Personeelstekorten

Mede door de toenemende vraag, maar ook door de veranderende arbeidsmarkt hebben aanbieders van de voorzieningen uit de Wmo steeds meer moeite om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden en/of tijdig te kunnen beschikken over benodigde onderdelen (van bijvoorbeeld hulpmiddelen). Dit heeft invloed op wachttijden en levertijden.

Kostenbeheersing

De financiële houdbaarheid van de Wmo staat onder druk. Dit komt door de toenemende vraag en de stijging van de kosten. De cao's horend bij de voorzieningen uit de Wmo stijgen hard; dit vertaalt zich in een hogere kostprijs voor de gemeente. Landelijk wordt onderzocht of een aparte financieringsstroom voor de Wmo en een inkomensafhankelijke eigen bijdrage de druk op de kosten van de Wmo kan verlagen. Hiervoor wordt momenteel een wetsvoorstel opgesteld dat naar verwachting in gaat per 2027.

2.2 Lokale ontwikkelingen

Stijgende vraag en stijging van de kosten

Het gebruik van Wmo-voorzieningen neemt sinds 2022 toe en zal naar verwachting blijven

toenemen in de periode tot en met 2028.

Deze verwachte toename sluit aan bij het landelijke beeld. De stijgende kosten komen door zowel de toenemende vraag als de stijging van de tarieven.

Demografische ontwikkelingen²

Er zijn in Heemstede relatief veel huishoudens met bewoners van boven de 75 jaar. Er is sprake van dubbele vergrijzing, omdat deze doelgroep ook nog eens sterk blijft groeien en steeds ouder wordt. Dit heeft invloed op de Wmo, omdat het merendeel van Wmo gebruikers van maatwerkvoorzieningen in Heemstede 75 jaar of ouder is. Hoe goed de voorzieningen ook zijn, niet iedereen kan thuis blijven wonen. Ook verzorgingshuizen blijven bijvoorbeeld nodig (24-uurszorg).

Druk op mantelzorgers

Doordat mensen langer thuis wonen en ouder worden neemt de behoefte aan zorg toe, terwijl de formele zorg door tekort aan personeel niet meegroeit met de vraag. Landelijk wordt ervan uitgegaan dat ongeveer 1 op de 3 mensen in meer of mindere mate mantelzorg geeft (bron: mantelzorg.nl). Zeker is dat bijna iedereen vroeg of laat te maken krijgt met mantelzorg: je bent mantelzorger, je wordt mantelzorger of je hebt in de toekomst hulp van een mantelzorger nodig.

De verwachting is dat de druk op mantelzorgers toe gaat nemen. Mensen helpen elkaar vaker, langer en intensiever, ook naast hun baan en eigen gezin. Daar tegenover staat dat mensen in Nederland niet alleen ouder worden, maar ook vaak gezond ouder. Er komen dus niet alleen ouderen met een hulpvraag bij, maar ook ouderen die kunnen zorgen voor anderen.

² Voor een uitgebreider beeld van de verwachte bevolkingssamenstelling zie het rapport 'Toekomstgericht demografisch beleid Heemstede'.

Vrijwilligers

De vraag naar vrijwilligers wordt steeds groter. Verenigingen draaien op vrijwilligers, er zijn in diverse sectoren personeelstekorten en mensen blijven steeds langer thuis wonen. Daarbij geldt ook dat mensen met een zorgbehoefte steeds vaker in de wijk komen of blijven wonen. Dit vraagt veel ondersteuning en vrijwilligers zijn hierbij onmisbaar. Een andere vorm van vrijwillige inzet is betrokkenheid bij een buurtinitiatief of bij participatietrajecten vanuit de gemeente, zoals het burgerberaad. Ook hiervoor zijn vrijwilligers hard nodig.

De vraag naar vrijwilligers wordt niet alleen groter, het vrijwilligerswerk wordt in sommige gevallen ook moeilijker. Het kan zijn dat er veel van vrijwilligers wordt gevraagd. Daarbij komt dat door mondige inwoners soms ook steeds meer wordt 'geëist', waarbij ze niet altijd onderscheid maken tussen een vrijwilliger en betaald personeel. Het is dus belangrijk dat vrijwilligers goed geschoold worden en daarbij ook leren hun grenzen aan te geven. In Heemstede zien we aan de ene kant kwalitatief goede vrijwilligers. Veel inwoners zijn hoog opgeleid en verkeren in relatief goede gezondheid. Daarbij speelt dat inwoners van 75-80 jaar zich soms nog helemaal niet oud voelen

en graag nog hun steentje bijdragen. Aan de andere kant zien we een groep vrijwilligers die steeds kwetsbaarder wordt. Inwoners die graag iets willen doen, maar dat niet kunnen zonder veel begeleiding.

Steeds meer mensen met dementie

Dementie is een groeiende uitdaging voor Heemstede. Dit komt onder andere door de vergrijzing van onze inwoners. Volgens cijfers van Alzheimer Nederland groeit het aantal mensen met dementie tot 2040 sterk. In 2022 woonde er in Heemstede naar schatting zo'n 780 mensen met een vorm van dementie in onze gemeente. Tot 2040 wordt een stijging verwacht waarbij 1.100 mensen met een vorm van dementie in onze gemeente wonen. Dat verhoogt de druk op onze zorg en ondersteuning, maar ook op de mantelzorgers en vrijwilligers.

2.3 Conclusie

Door de genoemde ontwikkelingen staat de uitvoering van de Wmo onder druk. De vraag is hoe lang deze wet nog houdbaar blijft. Als we de Wmo in stand willen houden is actie geboden. De sociale basis speelt hierin een enorm belangrijke rol.

Hoofdstuk 3 Een stevige sociale basis

Met de 'sociale basis' bedoelen we de sociale verbanden (zoals familie, buurten, groepen, netwerken) waarin mensen leven, aangevuld met algemene diensten en voorzieningen, zoals het welzijnswerk, maar bijvoorbeeld ook sportverenigingen en kunst & cultuur. Ook mantelzorgers en vrijwilligers zijn een essentieel onderdeel van de sociale basis.

3.1 Algemene diensten en voorzieningen

Sommige voorzieningen vanuit de Wmo zijn vrij toegankelijk. Dat betekent dat mensen er heen kunnen zonder voorafgaand onderzoek naar hun persoonlijke omstandigheden. Voor deze voorzieningen mag wel een bijdrage gevraagd worden.

Wat willen we bereiken?

Algemene diensten en voorzieningen dragen bij aan het welzijn van mensen en hebben een belangrijke rol op het gebied van preventie en vroegsignalering. Voorkomen van (zwarte) ondersteuning en minder medicaliseren zijn nodig om de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Dit wordt de beweging van zorg naar welzijn genoemd. Wij willen de algemene diensten en voorzieningen in Heemstede dan ook behouden en versterken. Hierbij kijken we ook naar spreiding over de verschillende (focus)buurten.³

Wat doen we al?

Heemstede kent een rijk aanbod aan algemene voorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan de multifunctionele accommodatie Plein1, waar iedereen naar binnen kan lopen voor activiteiten, ontmoeting, advies, om te studeren of een krantje te lezen. Een andere belangrijke voorziening betreft de activiteiten en dienstverlening van welzijnsorganisatie WIJ Heemstede, in het centrale gebouw de Luifel, de Pauwenhof of in de (focus) buurten. Voor de periode 2025-2028 zijn met WIJ Heemstede doelen bepaald, waarin samenredzaamheid het overkoepelende thema is en inzet in de focusbuurten, zoals de Provinciënbuurt, een belangrijk uitgangspunt is. Maar ook het rijke verenigingsleven, kerken, buurtinitiatieven, kunst & cultuur en (informele) netwerken zoals de Sociale Coalitie dragen bij aan het voorzieningenniveau

van Heemstede, net als de aanpak eenzaamheid.

Wat gaan we nog meer doen?

- We blijven ons inzetten voor een sprankelend en inclusief Plein1, door goed met de verschillende partijen samen te werken en open te staan voor nieuwe relevante initiatieven.
- We monitoren de afspraken budgetsubsidie WIJ Heemstede 2025-2028.
- We verstevigen de Sociale Coalitie Heemstede en betrekken dit netwerk bij actuele sociale thema's.
- We versterken de aanpak eenzaamheid, bijvoorbeeld door het uitrollen van de aanpak JoinUs (eenzaamheidsaanpak voor jongeren).
- We versterken de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein, bijvoorbeeld door middel van het verder uitrollen van de interventie 'Welzijn op Recept'.
- We ontwikkelen, conform eerdere besluiten, een ontmoetingsruimte voor de buurt in het voormalige gebouw Prinsenhof op de Glipperdreef.

3.2 Mantelzorg

Mensen die zorgen voor een naaste die langdurig ziek is of een beperking heeft zijn mantelzorger. Dit kan intensieve zorg zijn, maar ook kleinere hulp, zoals boodschappen doen of iemand gezelschap houden. Het kan ook geestelijke ondersteuning betekenen. Het kan gaan om hulp aan huisgenoten, maar ook aan naasten die in een zorginstelling verblijven. Mantelzorg is onbetaalde hulp die nooit als verplichting kan worden opgelegd, maar vaak ontstaat omdat het nodig en onvermijdelijk is. Het geven van mantelzorg kan een belangrijke bron van zingeving zijn. Veel mensen mantelzorgen uit liefde en vanzelfsprekendheid, maar tegelijkertijd is het soms heel zwaar.

³ Zie voor meer informatie over de focusbuurten: *Buurtanalyse Sociaal Domein Heemstede 2023*

Jonge mantelzorgers vormen een aparte doelgroep. Het zijn kinderen en jongeren tot en met 24 jaar die opgroeien met een familielid dat chronisch ziek of gehandicapt is of een psychische aandoening heeft. Een jongere hoeft niet per se zelf voor de naaste te zorgen om toch een jonge mantelzorger te zijn. De gezinssituatie alleen al zorgt ervoor dat iemand anders opgroeit dan leeftijdsgenoten en dat kan een grote impact hebben.

Wat willen we bereiken?

Dankzij mantelzorgers kunnen zorgbehoevenden zich redden en mee blijven doen aan de samenleving. Zonder mantelzorgers loopt de samenleving vast. We erkennen, waarderen en ondersteunen mantelzorgers daarom zo goed mogelijk. Dit geldt ook voor jonge mantelzorgers. Daarbij stimuleren we dat zorg zoveel mogelijk wordt gedeeld met familie, vrienden en de buurt(voorzieningen). De ambitie is dat geen enkele mantelzorger er alleen voor hoeft te staan.

Wat doen we al?

Als gemeente doen we al veel op het gebied van mantelzorgondersteuning. Zo investeren we in de sociale basis, bieden we ondersteuning vanuit de Wmo en werken we samen met Tandem, Centrum voor mantelzorgondersteuning. Ook organiseren we in samenwerking met Tandem de jaarlijkse mantelzorgdag, met een blijk van waardering voor mantelzorger. Afgelopen jaar hebben we extra geïnvesteerd in mantelzorgondersteuning, met name ook voor jonge mantelzorgers.⁴

Wat gaan we nog meer doen?

Mantelzorgondersteuning is al jaren een belangrijk thema in het sociale beleid van Heemstede. Als we dit zo willen houden en waar mogelijk verbeteren, kunnen we niet achterover leunen. We willen in ieder geval de bestaande vormen van mantelzorgondersteuning in stand houden. Daarnaast gaan we inzetten op een aantal nieuwe acties.

Initiatieven voor jonge mantelzorgers

In 2024 zijn verschillende initiatieven gestart speciaal voor jonge mantelzorgers. Er is bijvoorbeeld gestart met het maken van lesmateriaal en er zijn door samenwerkende partijen workshops

georganiseerd. Deze initiatieven blijven we ondersteunen, met het oog op een structureel aanbod voor jongeren.

Onderzoek erkenning mantelzorgvriendelijke gemeente

Zoals gezegd vindt mantelzorg steeds vaker plaats naast werk en gezin. Het is daarom belangrijk dat werkgevers het combineren van werk en mantelzorg faciliteren. Bijvoorbeeld met verlofregelingen en flexibele werktijden. De gemeente Heemstede geeft als werkgever al het goede voorbeeld met mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid. Om onze voorbeeldfunctie te bekrachtigen gaan wij onderzoeken of wij de erkenning 'mantelzorgvriendelijke gemeente' kunnen aanvragen. Zo kunnen we het onderwerp onder de aandacht brengen en andere werkgevers stimuleren om ook mantelzorgvriendelijk(er) te worden.

Nieuwe vormen van respijtzorg

Respijtzorg is een tijdelijke overname van zorg met als doel de mantelzorger een adempauze te geven. Er bestaan verschillende vormen van respijtzorg, bijvoorbeeld logeeropvang, dagopvang of aanwezigheidszorg. We onderzoeken nieuwe vormen van respijtzorg, bijvoorbeeld aanwezigheidszorg die incidenteel ingehuurd kan worden. We kijken hierbij ook naar het aanbod voor ouders van zorgbehoevende kinderen. In het hoofdstuk 'Wonen en Zorg' gaan we verder in op logeerszorg.

Onderzoek community platform

Stichting Mantelzorgelijk biedt een community platform waar mantelzorgers elkaar online kunnen ondersteunen bij zowel praktische als emotionele uitdagingen. Dit platform is ontworpen door en voor mantelzorgers om hen te ontlasten en hen de nodige ondersteuning en informatie te bieden. Voor deelname door gemeenten aan het platform is er een speciaal aanbod. We gaan in overleg met Tandem onderzoeken of deelname voor Heemstede meerwaarde heeft en als de uitkomst hiervan positief is dan implementeren we dit.

Samenvatting acties

- We ondersteunen de initiatieven voor jonge mantelzorgers die in 2024 zijn gestart, met het oog op een structureel aanbod.

⁴ Zie raadsinformatiebericht mantelzorgondersteuning in Heemstede, d.d. 4 maart 2025

- We gaan voor de erkenning 'gemeente als mantelzorgvriendelijke werkgever' en geven hiermee het goede voorbeeld aan andere werkgevers.
- We onderzoeken en implementeren nieuwe vormen van respijtzorg, ook voor ouders van zorgbehoevende kinderen.
- We onderzoeken of het community platform van stichting Mantelzorgelijk voor Heemstede meerwaarde heeft en als de uitkomst hiervan positief is dan implementeren we dit.

3.3 Vrijwillige inzet

Vrijwilligers zijn heel belangrijk in onze maatschappij. In sommige sectoren, zoals in de zorg en het welzijnswerk, zijn vrijwilligers zelfs onmisbaar. Dankzij vrijwilligers wordt belangrijk werk gedaan dat anders blijft liggen, krijgen inwoners extra ondersteuning en kunnen verenigingen blijven draaien. Vrijwillige inzet is niet alleen belangrijk voor de samenleving, maar ook voor de vrijwilligers zelf. Veel vrijwilligers geven aan dat ze door hun bijdrage gelukkiger worden, doordat ze actief blijven en een zinvolle tijdsbesteding hebben. Ze doen zelf ook nieuwe contacten op en leren hun omgeving kennen. Vrijwilligerswerk wordt in die zin niet altijd als 'werk' gezien.

Wat willen we bereiken?

Vanwege het belang van vrijwilligers in de samenleving is de ambitie in Heemstede op het gebied van vrijwilligers groot. In weerwil van de landelijke dalende trend, is onze ambitie het aantal vrijwilligers in Heemstede niet alleen te behouden, maar zelfs te laten stijgen. Daarbij willen we de kwaliteit van de vrijwilligers versterken, hebben we ook aandacht voor kwetsbare vrijwilligers en het bereiken van verschillende leeftijdsgroepen vrijwilligers, waaronder jonge vrijwilligers. Gezien de sterke sociale basis en het goede voorzieningenaanbod in Heemstede denken we dat dit mogelijk is.

Wat doen we al?

De uitvoering van de ondersteuning aan vrijwilligers is in Heemstede belegd bij het vrijwilligerspunt van WIJ Heemstede. Vanuit het vrijwilligerspunt wordt vraag en aanbod aan elkaar gekoppeld. Het vrijwilligerspunt is daarmee de schakel naar tal van verenigingen en organisaties, die ook worden ondersteund op het gebied van regelgeving

rondom vrijwilligerswerk. Via gezamenlijke campagnes wordt het belang van vrijwilligerswerk belicht en tijdens het vrijwilligersfeest met de vrijwilligersprijs worden vrijwilligers in het zonnetje gezet. Daarnaast organiseert WIJ Heemstede maatschappelijke stageplekken voor jongeren. De verzekering voor vrijwilligers is geborgd via de gemeentelijke vrijwilligersverzekering.

Wat gaan we nog meer doen?

In Heemstede wordt al jaren ingezet op vrijwilligersondersteuning. Als we de ondersteuning aan vrijwilligers op peil willen houden en willen verbeteren, kunnen we echter niet stil blijven zitten. We willen in ieder geval de bestaande vormen van ondersteuning voortzetten. Daarnaast gaan we inzetten op een aantal nieuwe ontwikkelingen.

Doorontwikkelen vrijwilligerspunt

Het vrijwilligerspunt wordt komende jaren doorontwikkeld. Bijvoorbeeld met een maandelijks open inloop voor statushouders waar zij terecht kunnen met vragen over vrijwilligerswerk. Ook gaat er op meerdere locaties informatie gegeven worden over vrijwilligerswerk en worden er voor organisaties jaarlijkse netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast gaat er nog meer PR gegeven worden aan het vrijwilligerspunt.

Doorontwikkelen vrijwilligersfeest en -prijs

Het vrijwilligersfeest wordt al jaren naar volle tevredenheid gegeven in Heemstede. We onderzoeken in overleg met WIJ Heemstede of het mogelijk is om het vrijwilligersfeest verder te ontwikkelen en nog meer mensen te bereiken.

Scholing vrijwilligers

Omdat er steeds meer van vrijwilligers gevraagd wordt, is het belangrijk om scholing en ondersteuning aan vrijwilligers aan te bieden. WIJ Heemstede is daarom begonnen met de vrijwilligersacademie 'WIJ Leren'. Deze academie wordt de komende jaren doorontwikkeld.

Ondersteuning kwetsbare vrijwilligers

De groep vrijwilligers met een kwetsbaarheid wordt steeds groter, terwijl we willen dat iedereen zo lang mogelijk mee kan blijven doen. Dit vraagt een andere benadering en andere ondersteuning.

Speciaal voor deze vrijwilligers kan werk gecreëerd worden waarbij ondersteuning mogelijk is en waarbij ze zelf ook 'profiteren' van het werk dat ze doen. Een voorbeeld hiervan is 'WIJ Eten'. Kwetsbare vrijwilligers worden hierbij ondersteund door een sociaal werker bij het boodschappen doen, koken en serveren. Uiteraard eten de vrijwilligers zelf mee en hebben daardoor meteen een gezonde maaltijd, waarbij ze in verbinding komen met anderen.

Inzetten op 'Grijs voor grijs'

Mensen in Nederland worden niet alleen ouder, maar ook gezond ouder. Dit betekent dus ook dat er meer potentiële vrijwilligers bijkomen. De 'jonge' oudere, kan dan bijvoorbeeld ook iets doen voor de 'oudere' oudere. Hier gaan we komende jaren meer op inzetten. Bijvoorbeeld met een open inloop van het vrijwilligerspunt voor ouderen die het komende jaar met pensioen gaan.

Inzetten op jonge vrijwilligers

We willen graag meer jonge vrijwilligers trekken. Jonge vrijwilligers leveren niet alleen een zinvolle bijdrage aan de maatschappij, maar doen ook ervaring op en vergroten hun netwerk. Bovendien vormen zij de vrijwilligers voor de toekomst. We gaan in overleg met WIJ Heemstede onderzoeken wat nodig is om meer jonge vrijwilligers te trekken.

Samenvatting acties

- We zetten in op doorontwikkeling van het Vrijwilligerspunt
- We zetten in op doorontwikkeling vrijwilligersfeest en -prijs
- We zetten in op scholing van vrijwilligers, bijvoorbeeld met de doorontwikkeling van de vrijwilligersacademie 'WIJ Leren'
- We ondersteunen kwetsbare vrijwilligers, zoals bij 'WIJ Eten'.
- We zetten in op 'Grijs voor grijs'
- We onderzoeken wat nodig is om meer jonge vrijwilligers te trekken

3.4 Dementie

Het groeiend aantal mensen met dementie heeft gevolgen voor onze samenleving en zorg- en welzijnspartners, maar natuurlijk vooral voor de dementerende mens en zijn of haar directe omgeving. Daar willen we ons als gemeente voor inzetten. Het uitgangspunt is: als gemeente zetten

we ons in voor inwoners met dementie en hun omgeving, zodat zij volwaardig kunnen meedraaien binnen de samenleving. Hun krachten worden benut. Ook voor mensen met dementie en hun naasten is een sterke sociale basis dus onontbeerlijk.

In Heemstede bestaan al verschillende initiatieven gericht op mensen met dementie en hun naasten. Zoals de trefpunten dementie, waar mensen elkaar hulp en ondersteuning kunnen bieden als zij te maken krijgen met dementie. Ook zijn er verschillende zorgpartners van de gemeente die mensen met dementie stimuleren om mee te doen in de samenleving, zoals bijvoorbeeld het project Dementalent en de verschillende dagbestedingslocaties waar mensen met dementie terecht kunnen. De gedachtegang om mensen met dementie mee te laten draaien in onze samenleving en krachten te benutten komt tevens terug in de sociale benadering die een van onze grootste zorgpartners hanteert in haar werkwijze. De sociale benadering kijkt naar de mens achter het ziektebeeld dementie. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat inwoners met dementie, net als iedereen in onze samenleving, behoefte hebben aan betekenisvolle relaties. En zorgt dat mensen het leven kunnen leiden dat ze graag willen, aansluitend op persoonlijke interesses, verlangens en talenten. Zo veel als mogelijk in de eigen, vertrouwde omgeving.

Wat willen we bereiken?

We vinden het belangrijk dat mensen met dementie zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en kunnen blijven meedraaien in de maatschappij. Dit betekent dat de gemeente samen met inwoners en organisaties verder werkt aan een inclusieve samenleving waarin iedereen op een passende wijze kan meedoen. Voor mensen met dementie betekent dit een omgeving die hen erkent en aanvaardt zonder vooroordelen. Dit is tevens een omgeving waarin mantelzorgers, partners, familie en vrienden van mensen met dementie, erkenning krijgen voor hun positie en ondersteuning bij de zorg voor hun naaste met dementie. We hebben oog voor wat mensen met dementie nog wél kunnen, zodat zij volwaardig mee kunnen draaien in onze samenleving. De gemeente heeft voor de komende jaren in het convenant 'dementievriendelijke gemeente' met Alzheimer Nederland afspraken gemaakt om dit doel na te streven.

Wat gaan we doen?

- We vergroten de bewustwording en kennis over dementie binnen onze samenleving en onder onze partners. Dit doen we door het aanbieden van trainingen aan onze eigen medewerkers, ondernemers, woningcorporaties, sportverenigingen en zorg- en welzijnsorganisaties.
- We vergroten de inclusie en participatie van mensen met dementie in de samenleving.
- We versterken de ondersteuning aan mensen met dementie en hun naasten.
- We stimuleren onze partners de sociale benadering op dementie toe te passen.
- We stimuleren onze partners met elkaar samen te werken als het gaat om dementie.
- We houden de Trefpunten Dementie in stand.

Hoofdstuk 4 Hulp en ondersteuning

Wanneer iemand ondanks de sociale basis extra hulp nodig heeft, dan kijken we naar een passende oplossing op individueel niveau: een maatwerkvoorziening vanuit de Wmo. Zoals in hoofdstuk 2 omschreven neemt de vraag naar deze hulp en ondersteuning toe. Uitgangspunt bij deze te bieden ondersteuning is: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig en zo thuis als mogelijk.

4.1 Toegang

De toegang tot de Wmo is belegd bij het Loket Heemstede. Bij het Loket kunnen mensen met uiteenlopende vragen terecht. Het Loket informeert en adviseert inwoners van Heemstede en hun mantelzorgers over wonen, zorg, vervoer en welzijn. Hieronder valt ook de ondersteuning vanuit de Wmo. Daarmee is het Loket een belangrijke verbinding tussen onze inwoners en ons uitgebreide netwerk aan zorgpartners. Het Loket pakt jaarlijks ongeveer 1000 formele Wmo meldingen van inwoners op. Daarnaast wordt ook hulp geboden zonder dat daar een melding aan gekoppeld is en worden herindicaties uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

Al jaren wordt de ondersteuning vanuit het Loket hoog gewaardeerd onder inwoners die deelnemen aan het Wmo cliëntervaringsonderzoek. Maar het blijft belangrijk kritisch naar de invulling van de toegang te kijken. Uitgangspunt hierbij is: inwoners weten ons te vinden met hun hulpvraag, we zoeken samen naar een passende oplossing. Niet iedereen die hulp nodig heeft zal daar zelf om vragen, waardoor het belangrijk is om te blijven inzetten op een laagdrempelige, goede bereikbare toegang en het bereiken van deze inwoners.

Wat gaan we doen?

- We behouden ons inloopspreekuur, zijn telefonisch goed bereikbaar en gaan op huisbezoek. Hiermee houden we de toegang laagdrempelig en goed bereikbaar: hier blijven we investeren.
- We blijven de inwoner informeren over waarvoor ze bij het Loket terecht kunnen;
- Waar mogelijk versimpelen we de (administratieve) processen;
- Vanuit het Loket denken we actief mee over de houdbaarheid van de Wmo;
- We zetten in op samenwerking met andere

professionals als huisartsen en welzijnswerk, om zo nog meer inwoners te bereiken en vroegsignalering te bewerkstelligen;

- We onderzoeken via het jaarlijkse cliënt-tevredenheidsonderzoek de tevredenheid over de toegang.

4.2 Voorzieningenaanbod vanuit de Wmo

We vinden het belangrijk dat er voor die inwoners die dat nodig hebben (maatwerk)voorzieningen beschikbaar zijn. Het kan gaan om de volgende voorzieningen: huishoudelijke ondersteuning, individuele begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en hulpmiddelen.

Voorliggende voorzieningen

Langdurige zorg en ondersteuning voor mensen die thuis wonen kan op de volgende manieren geboden worden:

- de Wmo: hulp om zelfstandig te wonen en mee te doen in de samenleving (gemeentelijke taak);
- de Zorgverzekeringswet (Zvw): verpleging en verzorging thuis (geen gemeentelijke taak);
- de Wet langdurige zorg (Wlz): 24 uren zorg in een instelling of thuis (geen gemeentelijke taak).

Soms komt iemand niet in aanmerking voor een Wmo voorziening, omdat iemand aanspraak kan maken op een voorziening uit de Zvw of Wlz. Dit wordt een voorliggende voorziening genoemd en gaat altijd voor op het toekennen van een voorziening vanuit de Wmo. Daarentegen kan iemand ook in aanmerking komen voor zowel een Wmo voorziening als een voorziening uit de Zvw of de Wlz.

Zo lokaal mogelijk

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zoveel mogelijk binnen Heemstede ondersteuning

kunnen krijgen, dichtbij hun dagelijks leven. Vaak gebeurt dit dan ook thuis of de omgeving. Voor de doelgroep ouderen en voor mensen met psychische problemen hebben we al jaren goede lokale subsidieafspraken. De lokale voorzieningen zorgen voor een zeer divers activiteiten en voorzieningen-aanbod in Heemstede. Wanneer een inwoner specifieke behoefte heeft voor een andere voorziening, maken we dat mogelijk via onze regionale inkoop.

Inkoop en regionale samenwerking

De meeste Wmo voorzieningen worden via aanbestedingen ingekocht; de komende jaren gaan contracten aflopen. Het opnieuw inkopen van voorzieningen zorgt vaak voor een stijging van de kosten. De invloed die de gemeente hierop uit kan oefenen is beperkt. Deze stijging van de tarieven drukt zwaar op de beheersbaarheid van de Wmo.

Wanneer het gunstig is voor Heemstede, werken we bij de inkoop van de Wmo voorzieningen regionaal samen. Zo kunnen we door de schaal-grootte Heemstede aantrekkelijker maken om hulp en ondersteuning in aan te bieden. Hierdoor bieden we een breed aanbod aan ondersteuning, met zoveel mogelijk keuzevrijheid voor de inwoner. Daarnaast maken we gebruik van kennisdeling met deze regiogemeenten.

Kwaliteit

Zorgfraude is een steeds groter thema binnen de Wmo. Het gaat hier met name om (mogelijk) malafide bedrijven die de ondersteuning willen bieden. We onderzoeken steekproefsgewijs de daadwerkelijke inzet van aanbieders, laten onderzoek doen naar aanbieders via het Wmo Toezicht door de GGD en meten de ervaren kwaliteit van de voorzieningen via het Wmo cliëntervaringsonderzoek.

Wat willen we bereiken?

De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in de ontwikkeling naar voorzieningen dicht bij de inwoner en waar relevant aangeboden in samenhang met bijvoorbeeld de voorzieningen uit de sociale basis. Het lokale voorzieningenaanbod vanuit de Wmo is dan ook goed en houden we in stand, waarbij het uitgangspunt is: we beschikken

over een ruim aanbod aan kwalitatief goede voorzieningen.

Wat gaan we doen?

- We volgen landelijke ontwikkelingen op de voet en passen regelgeving als de verordening en uitvoeringsregels aan waar nodig;
- We stimuleren inwoners om ondersteuning zoveel als mogelijk binnen het eigen netwerk te zoeken of zelf te betalen;
- We stimuleren inwoners die een voorziening in eigendom ontvangen, om wanneer deze niet meer gebruikt wordt deze aan een andere Heemstedse inwoner te doneren of verkoop-opbrengsten terug te storten aan de gemeente;
- We onderzoeken hoe we de Wmo meer beheersbaar kunnen houden, hierbij volgen we landelijke trends;
- We moedigen het gebruik van zorg in natura aan ten opzichte van een persoonsgebonden budget;
- We onderzoeken via een continu cliënttevredenheidsonderzoek de tevredenheid over de kwaliteit van de voorzieningen;
- We onderzoeken de spreiding van de voorzieningen door de gemeente, en sluiten zoveel mogelijk aan op de behoefte per buurt.
- We behouden een sterke inkoop van voorzieningen en verbeteren waar mogelijk:
 - Bij de inkoop van voorzieningen betalen we een reëel tarief met passende indexering, conform de AMvB reële tarieven;
 - We kopen de ondersteuning breed in, om zo keuzevrijheid voor onze inwoners te borgen en maatwerk te kunnen bieden;
 - We leggen in de inkoop nadruk op duurzaamheid en moedigen het hergebruiken van voorzieningen aan;
 - We stimuleren aanbieders om hun signaleringsrol te pakken, om zo vroegtijdig de ondersteuning te kunnen op- of afschalen;
 - We voeren maatregelen door om beter te kunnen sturen op de kwaliteit van de voorzieningen, zoals het versterken van contractafspraken om beter te kunnen controleren op zorgfraude.

4.3 Veilig thuis

Op grond van de Wmo zijn we als gemeente verplicht om een Veilig Thuis organisatie in te richten dat fungeert als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Heemstede doet dat in samenwerking met de regio. We vinden het belangrijk dat alle inwoners verkeren in een veilige thuissituatie, als dat niet zo is bieden we passende begeleiding. In samenwerking met Veilig Thuis Kennemerland proberen we huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan. We richten ons op het voorkomen en doorbereken van onveilige situaties in de thuissituatie. Veilig Thuis kan dat niet alleen. Samen met de andere partners in het zorg- en welzijnsdomein, maar ook naasten, heeft ieder zijn rol om de thuissituatie in te schatten op het gebied van veiligheid. Waar nodig wordt een melding gedaan bij Veilig Thuis of ondersteuning ingezet. We zien dat er wachtlijsten bij Veilig Thuis bestaan en dat daardoor de onveiligheid in gezinnen (landelijk) toeneemt. Het bestaan van de wachtlijsten heeft te maken met meerdere factoren, zoals stroef lopende overdracht naar ketenpartners. De afgelopen jaren is de samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin en het Loket in Heemstede goed gebleken.

Wat willen we bereiken?

Het blijkt in de praktijk lastig om de structuur in de keten waarin Veilig Thuis zich bevindt vorm te geven op een manier die bijdraagt aan het voorkomen van wachtlijsten. Dit is essentieel om er voor te kunnen zorgen dat alle inwoners verkeren in een veilige thuissituatie. Daarom willen we er in samenwerking met de ketenpartners en regio-gemeenten voor zorgen dat het verloop in de keten beter wordt vormgegeven.

Wat gaan we doen?

- We ondersteunen Veilig Thuis als opdrachtgever in de samenwerking met ketenpartners, om te proberen de wachtlijsten bij Veilig Thuis te verhelpen. Zodat gezinnen tijdig ondersteund worden.
- We zorgen dat onze zorg- en welzijnspartners werken met de meldcode Veilig Thuis;
- We houden de samenwerking tussen ons CJG en het Loket met Veilig Thuis in stand.

4.4 Samenwerking zorg, welzijn, veiligheid

Sommige inwoners bevinden zich zowel op het zorg- als veiligheidsdomein en komen daardoor in aanraking met (veel) verschillende instanties. Het gaat hier bijvoorbeeld om de politie, het Openbaar Ministerie, het Loket, WIJ Heemstede, de geestelijke gezondheidszorg, Veilig Thuis en het Zorg en Veiligheidshuis Kennemerland. Daardoor kan het overzicht soms kwijt raken. Niet alleen bij de inwoner zelf, maar ook bij de instanties. De verbinding tussen zorg en veiligheid is cruciaal om kwetsbare mensen te ondersteunen en een veilige en gezonde samenleving te creëren. We hebben de samenwerking tussen de domeinen Zorg en Veiligheid de afgelopen jaren versterkt. Die lijn zetten we de komende jaren voort. Het is belangrijk dat we als gemeente inzetten op een sluitend netwerk aan ondersteuning voor deze inwoners. Dat doen we op verschillende manieren, door samen met partners integraal naar casuïstiek te kijken en zo passend mogelijke ondersteuning in te zetten. Het Zorg- en Veiligheidshuis Kennemerland speelt een belangrijke rol in de samenwerking tussen deze domeinen. Door het adviseren van onze zorg- en veiligheidspartners over de samenwerking binnen complexe problematiek en de mogelijkheden om tot een oplossing te komen. Waar het niet lukt om tot oplossingen te komen neemt het Zorg- en Veiligheidshuis de regie en coördinatie tijdelijk over. Ook lokaal hebben we ervoor gezorgd dat de samenwerking tussen betrokken partners binnen zorg- en veiligheidscasuïstiek in stand blijft, door het opzetten van op casuïstiek gerichte overleggen, met als doel om tot een integrale aanpak te komen.

Wat willen we bereiken?

Samen met de zorgorganisaties zorgen we er voor dat inwoners die zich bevinden binnen het zorg en veiligheidsdomein, de juiste ondersteuning krijgen, ongeacht bestaande zorgvragen. Dat vergt van de gemeente onder andere een faciliterende rol in de samenwerking tussen partners in het zorg- en veiligheidsdomein. Hiermee kunnen we zorgen voor effectieve interventies en beschermen we kwetsbare inwoners die zich op dit domein begeven.

Wat gaan we doen?

- We behouden als gemeente onze trekkersrol op het gebied van zorg en veiligheid, samen met partners bekijken we casuïstiek integraal;
- We faciliteren samenwerkingen tussen de partners in het zorg- en veiligheidsdomein, zoals; de politie, het Openbaar Ministerie, Wij Heemstede, de geestelijke gezondheidszorg en Veilig Thuis. We maken daarbij afspraken over gegevensdeling;
- We proberen doorbraken te creëren in casuïstiek waar het mensen niet lukt om weer op de rit te komen.

Hoofdstuk 5 Wonen en Zorg

Gemeenten zijn per 2026 via de conceptwet Versterking regie Volkshuisvesting verplicht om een visie op wonen en zorg op te stellen, die in lijn is met het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning. In Heemstede integreren wij de visie op wonen en zorg in het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning om het woon- en zorgdomein met elkaar te verbinden. Uiteindelijk wordt de woonzorgvisie geconsolideerd in het wettelijke verplichte volkshuisvestingsprogramma, om te komen tot één strategisch beleidskader.

In gesprek over wonen en zorg

Binnen Heemstede zijn we al enige tijd in gesprek over de huisvestingsopgave van inwoners met een zorg- of ondersteuningsvraag. Regionaal is de Regionale woonzorgopgave Zuid-Kennemerland/ IJmond (2024) daarvan een resultaat. Een vervolg binnen Heemstede werd gegeven bij de vaststelling van de startnotitie wonen en zorg (2024).

De nu voorliggende woonzorgvisie bouwt voort op de vastgestelde kaders in de startnotitie, waarmee we het gesprek in de regio, met onze woonzorgpartners, woningcorporaties en regiogemeenten, voortzetten en aanscherpen. Om samen de transformaties die nodig zijn, zoals het beter benutten van de bestaande (zowel eigen/particulier als corporatiebezit) woningvoorraad, te realiseren.

De visie van Heemstede op wonen en zorg
Heemstede heeft een groeiende opgave als het gaat om het huisvesten van inwoners met een (toekomstige) zorgvraag. Er is sprake van een stijgende zorgvraag. Daarnaast hebben sommige inwoners naast zorg of ondersteuning ook een passende woonplek nodig, die afgestemd is op de zorg- en ondersteuningsbehoeften. De woonruimte is ook in Heemstede schaars.

De visie van de gemeente Heemstede is dat alle inwoners een passend huis hebben en wonen in hun eigen sociale omgeving. Op die manier kan elke inwoner, of het nu gaat om een ouder iemand of om kwetsbare jeugd, zo veel mogelijk floreren in haar eigen vertrouwde omgeving. Die omgeving biedt, zoals u ook in de voorgaande hoofdstukken van dit beleidsplan leest, een sociale basis. De inwoners van Heemstede helpen elkaar en zorgen voor elkaar. We vormen in Heemstede een sterke samenleving met veel draagkracht en slagvaardigheid onder de bewoners. Als het samen met de directe omgeving van inwoners niet lukt, biedt de gemeente hulp en ondersteuning. Die hulp en ondersteuning bieden we zo veel als mogelijk in de thuissituatie van onze inwoners. Wanneer zelfs dat niet lukt voorziet de gemeente in de toekomst waar mogelijk in passende lokale kleinschalige voorzieningen. In de buurt van de sociale omgeving van onze inwoners, waardoor ook die manier van wonen dicht bij het dagelijkse leven staat. Zodat iedereen in Heemstede thuis is.

Wat willen we bereiken op het gebied van wonen en zorg?

Mede gezien de druk op de woningmarkt is het voor inwoners steeds lastiger om een geschikte woning te vinden die voldoet aan behoeftes op het gebied van zorg en ondersteuning. Voor inwoners (van jong tot oud) die een zorg of ondersteuningsvraag hebben speelt daarnaast ook de vraag naar een passende woonomgeving. In lijn met de visie van de gemeente Heemstede werken we toe naar een woningvoorraad die zo toekomstbestendig mogelijk is voor de woonzorgdoelgroepen. Dat betekent dat inwoners in hun eigen omgeving wonen en als dat niet lukt er lokale voorzieningen beschikbaar zijn. Mede gezien beperkte mogelijkheden (zie onder) zet de gemeente haar sturingsmogelijkheden zo in dat we inspelen op realisatie van woonaanbod aansluitend op de bestaande behoeften van de woonzorgdoelgroepen. Dit in samenwerking met onze inwoners en partners op het gebied van wonen en zorg; want dit kunnen we alleen samen. We doen wat we kunnen, maar er spelen ook beperkingen. Vooral op de woningmarkt.

Realiseren woonzorgopgave binnen schaarste

De gemeente kan de woonzorgopgave niet in haar eentje aan. Daarvoor hebben we inwoners en partners nodig. We doen als gemeente dan ook een beroep op de samenleving om samen voor

een toekomstbestendige woningvoorraad te zorgen. Denk hierbij aan de verantwoordelijkheid van inwoners zelf om hun huis levensloopbestendig te maken en aan de andere kant aan acceptatie van bepaalde woonzorgdoelgroepen binnen de wijk.

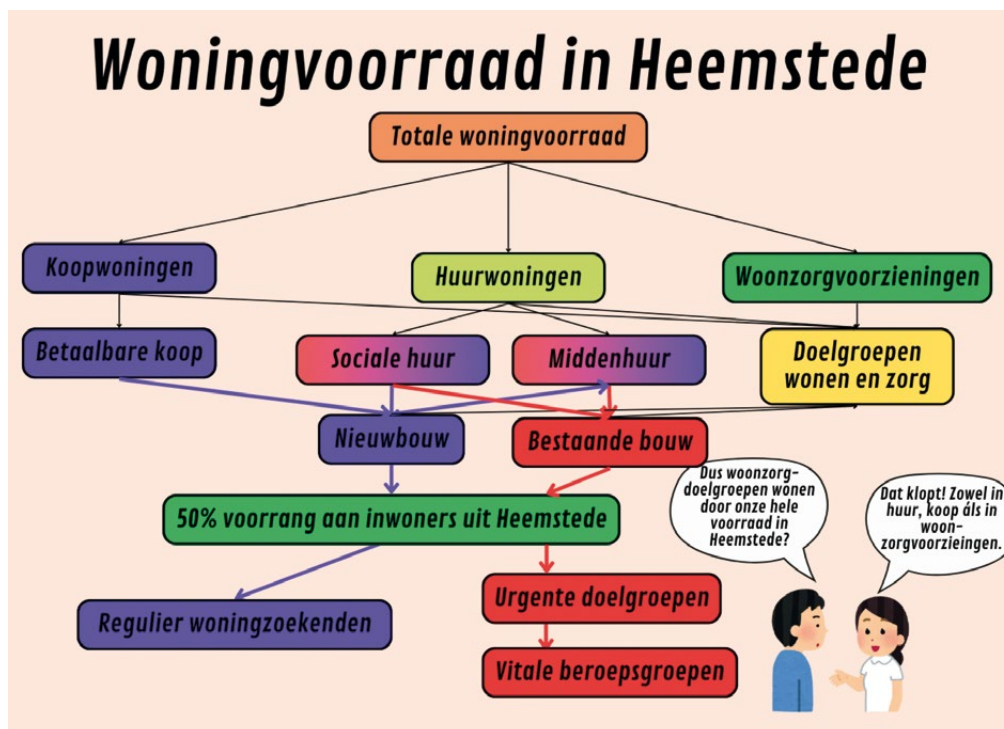
Het is lastig om te sturen op voldoende woningen voor woonzorgdoelgroepen, er is bijvoorbeeld beperkt aanbod in sociale huurwoningen en er is sprake van een zachte plancapaciteit binnen de woonvisie. Dit betekent dat er nog geen bestemmingsplannen zijn vastgesteld waarin de bouw van extra woningen mogelijk worden gemaakt. Gelukkig woont een groot gedeelte van onze woonzorgdoelgroepen in een eigen of huurhuis in Heemstede. Om deze levensloopbestendig te maken hebben zij soms iets extra's nodig, zoals een traplift of het verwijderen van drempels. Dat kunnen bewoners zelf, als dat niet lukt ondersteunt de gemeente daarin via de Wet maatschappelijke ondersteuning en stemmen we hierover af met de woningcorporaties.

Ook werkt Heemstede samen met zorgorganisaties, om hen te ondersteunen in het realiseren van aanbod van bijvoorbeeld kleinschalige woonzorgvoorzieningen binnen Heemstede. We pakken en

zoeken naar kansen bij transformatie van bestaande bouw, binnen het gemeentelijk vastgoed en gebiedsontwikkeling.

Sturingsmogelijkheden

Tot slot worden verschillende sturingsmogelijkheden ingezet om woningen te verdelen en zo veel als mogelijk toe te werken naar een toekomstbestendige woningvoorraad voor woonzorgdoelgroepen. Een van de belangrijkste sturingsmogelijkheden is de huisvestingsverordening. De huisvestingsverordening wordt in 2025 vernieuwd en zal vanaf 1 januari 2026 ingaan. Hierin sturen we, via verschillende urgentiecategorieën en voorrangregels, op de verdeling van schaarse betaalbare woningen over de verschillende doelgroepen. De huisvestingsverordening is geen instrument om de woningnood op te lossen, maar om een eerlijke en evenredige verdeling van de schaarste te realiseren. Ook stuurt Heemstede op prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties die passen bij onze visie op wonen en zorg en de behoefte aan woon-zorgaanbod. Het volgende overzicht geeft een beeld van hoe de woonzorgdoelgroepen een plek kunnen krijgen binnen de Heemstedse woningvoorraad.

De vraag naar sociale huurwoningen en kleinschalige voorzieningen

Een belangrijke reden voor de vraag naar sociale huurwoningen vanuit de woonzorgdoelgroepen is de extramuralisering. We gebruiken deze term om het proces aan te duiden waarbij zorg die voorheen binnen instellingen werd verleend (intramuraal), buiten de muren van de instelling wordt aangeboden. In plaats van inwoners te verplaatsen naar een zorginstelling, zoals een verzorgingshuis of instelling voor beschermd wonen, blijven mensen thuis wonen. Zorg aan huis is dus steeds meer nodig. Voor inwoners waarbij het echt niet lukt om thuis te wonen zijn kleinschalige woonzorgvoorzieningen nodig, zo dicht mogelijk bij hun eigen vertrouwde omgeving. Deze inwoners kunnen dan (voor een bepaalde periode) verblijven op een plek met begeleiding. Voor inwoners die niet thuis kunnen wonen met zeer specialistische zorgvragen blijven regionale voorzieningen nodig. Als mensen vervolgens uitstromen uit grootschalige of kleinschalige voorzieningen hebben zij doorgaans een sociale huurwoning nodig. Onderstaand overzicht geeft het proces van extramuralisering weer en de vraag die daardoor ontstaat naar sociale huurwoningen.

Voor alle woonzorgdoelgroepen geldt dat er behoefte is aan sociale huurwoningen, onder andere omdat dit proces van extramuralisering zich bij alle groepen voordoet. Sociale huurwoningen zijn onder andere te realiseren door te bouwen. Er bestaan voor de woningbouwopgave op provinciaal, regionaal en lokaal niveau beleidskaders en (lange termijn) visies. Regionaal is het Woonakkoord Zuid-Kennemerland/IJmond 2021-2025 het belangrijkste en eerste uitgangspunt. Conform de afspraken in het Woonakkoord in het kader van betaalbaarheid streven wij naar een netto uitbreiding van de sociale woningvoorraad, waarbij 30% van de woningbouwproductie sociale huur betreft.

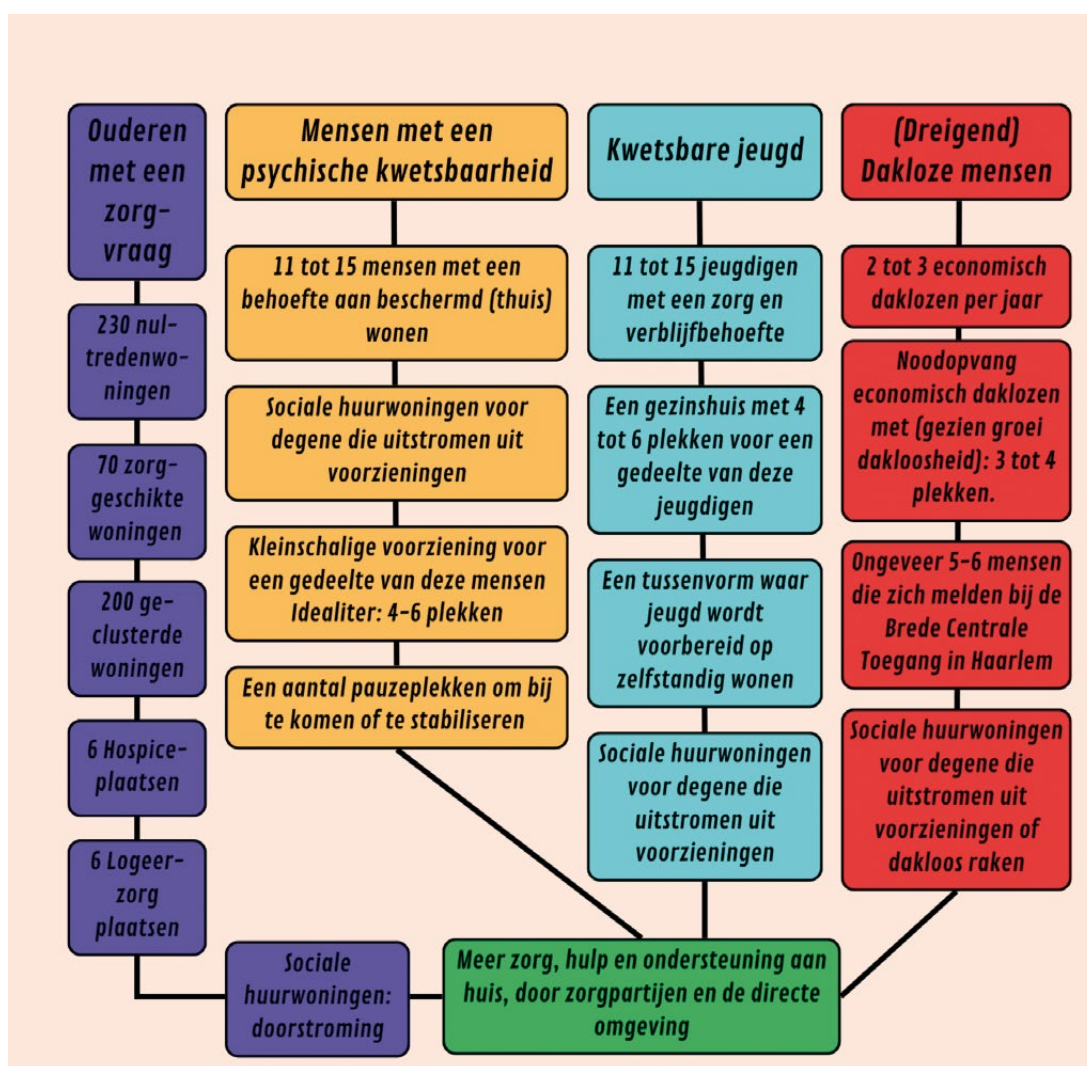
De gemeente Heemstede is onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Op MRA-niveau is de Woondeal MRA 2023-2030 gesloten. Ook Heemstede heeft deze ondertekend. In de MRA Woondeal werken wij samen aan de invulling van de enorme woningbehoefte in het gehele metropoolgebied. De doelstelling van de MRA is om jaarlijks 17.500 woningen toe te voegen. Het bod van Heemstede richting de MRA is het toevoegen van 100 nieuwe woningen tot 2030, waarvan 30 sociale huur en 36 betaalbare middenhuur of koopwoningen.

Aantallen woonzorgopgave in beeld

Een belangrijke vraag is: Over hoeveel mensen gaat de woonzorgopgave eigenlijk in Heemstede? We weten dat uitbreiding hard nodig is, mede gezien de dubbele vergrijzing die op ons afkomt⁵. Het concrete antwoord op die vraag is niet gemakkelijk. Er bestaat onzekerheid over de groei van woonzorgdoelgroepen in de toekomst, we rekenen op basis van ramingen en cijfers uit het

verleden. Enig voorbehoud op de cijfers is dus nodig. Heemstede gaat uit van wat er op dit moment bekend is. We zien een behoefte en willen daarmee aan de slag. Onderstaand overzicht geeft de schattingen weer over de groottes van de woonzorgdoelgroepen en de behoeftes die daaruit voortkomen voor Heemstede⁶. Na dit overzicht wordt nader ingegaan op de kenmerken van deze doelgroepen en de betekenis van de behoeftes.

⁵ Voor een uitgebreider beeld van de verwachte bevolkingssamenstelling zie het rapport 'Toekomstgericht demografisch beleid Heemstede'.

⁶ Voor de hospiceplaatsen en logeerplaatsen is de uitbreidingsbehoefte geldend voor Zuid-Kennemerland.

5.1 Wonen en zorg voor ouderen

Inwoners van 65 jaar of ouder zijn de hardst stijgende doelgroep waarvoor een behoefte ontstaat op het gebied van wonen en zorg. Natuurlijk heeft niet elke oudere inwoner ook zorg en ondersteuning nodig. Daarmee is een deel van deze doelgroep samenredzaam. We zien, mede door de groei van deze groep, dat de zorg- en ondersteuningsvraag van ouderen toeneemt. Evenals het gebruik van voorzieningen (Wmo en Wlz).

Behoeftte aan geschikte woningen voor ouderen

Naast de toenemende vraag aan zorg- en ondersteuning heeft de groep ouderen behoefte aan een aantal soorten woningen met de nadruk op fysieke kenmerken. Er is behoefte aan nultredenwoningen, zorggeschikte woningen en geclusterde woningen. Het gaat binnen deze behoefte niet automatisch om uitbreiding van het huidige woningaanbod, maar ook om realisatie in de bestaande woningvoorraad. Dat betekent bijvoorbeeld dat we in bestaande woningen situaties aanpassen, om woningen drempelloos of zorggeschikt te maken.

Aandachtspunt: In Heemstede wordt veel gebruik gemaakt van scootmobielen. Die moeten dichtbij een woning en veilig gestald worden. Dat vraagt om ruimte en praktische oplossingen van woningeigenaren. Het stallen van hulpmiddelen in de openbare ruimte zien we als laatste redmiddel.

 230 nultredenwoningen	Er bestaat behoefte aan nultredenwoningen, waar ouderen zich comfortabel in kunnen bewegen. Het gaat volgens de ramingen uit de Verkenning Wonen met Zorg (ABF Research, 2023) in Heemstede tot 2031 om 230 nultredenwoningen. Het gaat bij nultredenwoningen om woningen waarbij de noodzakelijke leefruimtes zonder trap of drempels zijn te bereiken.
 70 zorggeschikte woningen	Om ouderen die (zwaardere) zorg nodig hebben prettig te kunnen laten wonen zijn 70 zorggeschikte woningen nodig, waar intensieve zorg (Wlz) aan huis geleverd kan worden (Verkenning Wonen met Zorg, ABF Research, 2023). Om alle vormen van Wlz-zorg te kunnen leveren, zijn deze wooneenheden en het woongebouw rolstoelgeschikt, met voldoende manoeuvreerruimte; een ruime badkamer, voldoende brede gangen en toegangsdeuren.
 200 geclusterde woningen	Een goede mogelijkheid om eenzaamheid te verkleinen, en veiligheid en comfort te verhogen, zijn geclusterde woningen waar ouderen –met en zonder zorgvraag– in elkaars nabijheid verkeren. Hiervan zijn er 200 nodig (Verkenning Wonen met Zorg, ABF Research, 2023). Geclusterde woonvormen beslaan woningen die voldoen aan de uitgangspunten voor nultredenwoningen en bevinden zich bij elkaar.
6 plaatsen hospicezorg	Er is in Zuid-Kennemerland behoefte aan hospicezorg, waarbij mensen worden begeleid in de laatste levensfase. De verwachting is dat deze behoefte stijgt. Op basis van inschattingen vanuit de aanbieder blijkt dat de behoefte neerkomt op zes slaapplekken.
 6 plaatsen Logeerszorg	Er is in Zuid-Kennemerland behoefte aan logeerszorg. Dit is een vorm van respijtzorg. De persoon waarvoor wordt gezorgd verblijft tijdelijk op een plek waar de nodige zorg kan worden geleverd. De vraag naar logeerszorg vanuit Heemstede is gemiddeld vijf tot zes inwoners per jaar.

Daarnaast vraagt het van Heemstede ook om de vraag naar deze woningen mee te nemen bij nieuwbouwplannen, al zijn daarvoor maar weinig mogelijkheden beschikbaar.

Doorstroming van ouderen op de woningmarkt

Een belangrijke voorwaarde voor doorstroming op de woningmarkt is dat ouderen doorstromen naar een levensloopbestendig huis. Op dit moment verloopt dat in Heemstede stroef. We zien vaak dat ouderen in woningen blijven wonen, welke niet meer passend zijn, zoals blijkt uit het rapport Toekomstgericht demografisch beleid (2025). Door hier doorstroming mogelijk te maken creëer je in de gehele keten doorstroming. Vanuit het sociaal domein stimuleren we de doorstroming door begeleiding en ondersteuning bij het verhuizen. Voldoende (sociale) huurwoningen, maar ook geschikte koopwoningen, dragen hieraan tevens bij.

Wat gaan we doen voor ouderen?

- We stimuleren inwoners zelf te zorgen voor een levensloopbestendige woning en wooncomplex, en bieden hulp en ondersteuning wanneer dit niet lukt;
- We stimuleren ouderen zo lang als mogelijk thuis te blijven wonen, maar zetten ook in op doorstroming op de woningmarkt zodat ouderen passend blijven wonen;
- We gaan in gesprek met woningbouwcorporaties, zorgorganisaties en particuliere initiatieven over de behoefte aan nultredewoningen, zorggeschikte woningen en geclusterde woonvormen. Om de voorraad zo toekomstbestendig mogelijk te maken.
- We zetten in op meer sociale huurwoningen, conform de regionale afspraken en de gemeentelijke Woonvisie. Dit komt later ook terug in ons Volkshuisvestingsplan.
- We onderzoeken samen met aanbieders de mogelijkheden voor een locatie hospice en logeerszorg in Zuid-Kennemerland en onderzoeken ook de mogelijkheden voor een locatie in Heemstede.

5.2 Wonen en zorg voor mensen met een psychische kwetsbaarheid

Inwoners met een psychische kwetsbaarheid zijn mensen met een behoefte aan wonen met begeleiding, beschermd wonen (of varianten daarvan). Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning is de gemeente verplicht inwoners te

ondersteunen die een behoefte hebben aan beschermd wonen. Er bestaan in onze regio verschillende voorzieningen voor mensen die de behoefte hebben om beschermd te wonen. In de toekomst krijgt beschermd wonen steeds meer vorm in de thuissituatie en daarmee in Heemstede. Binnen deze doelgroep wordt geen stijging

Inwoners met een behoefte aan wonen met begeleiding, beschut, beschermd wonen. En inwoners met multiproblematiek zoals GGZ, LVB en gedragsproblematiek.

verwacht in aantallen, maar zien we dus wel een kanteling in woonvormen plaatsvinden. De verwachting is dat het in Heemstede over 11 tot 15 plekken per jaar gaat (Prognose beschermd wonen 2040 Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer, 2024), dit is een constant aantal gezien de verblijfsperiode.

Uitstroom beschermd wonen; sociale huurwoningen en kleinschalige voorzieningen

Inwoners die nu in een beschermd wonen instelling wonen, stromen uit naar zelfstandige (sociale huur) woningen⁷. Er is op dit moment onvoldoende geschikt aanbod aan sociale huurwoningen voor mensen die uitstromen uit beschermd wonen instellingen. Voor Heemstede is een mismatch tussen vraag en aanbod de primaire oorzaak. Dat vraagt van ons meer geschikte sociale huurwoningen en inclusieve wijken waar deze mensen zijn en worden opgenomen, waarbij iedereen kan meedoen en elkaar helpt. Als het niet lukt om thuis te wonen is voor die inwoners een lokale kleinschalige voorziening beschermd wonen nodig, die dicht bij het dagelijks leven staat.

Meervoudige problematiek; behoefte aan pauzeplekken

Sommige inwoners hebben te maken met veel verschillende problemen. Deze mensen kunnen het lastig vinden om zelfstandig en structureel

thuis te blijven wonen. Voor deze inwoners die zelfstandig wonen en aangeven tijdelijk niet thuis te kunnen wonen zijn pauzeplekken nodig.

Complexe problematiek met overlast als gevolg; skeave huse

Binnen deze doelgroep bevindt zich ook een categorie die wordt aangemerkt als overlast gevend, door de combinatie van problematiek. Daardoor verliezen zij soms hun huis. Skeave huse zijn daarvoor nodig. Dit zijn woningen ver afgelegen van buurten om de overlast te beperken, maar toch te voorzien in huisvesting. De aantallen van deze doelgroep in Heemstede zijn niet exact bekend, maar in ieder geval klein tot nihil. Het is daarom logischer hier te kijken naar een regionale voorziening of een maatwerkoplossing.

Wat gaan we doen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid?

- We blijven inzetten op de uitstroom uit beschermd wonen volgens het Convenant Uitstroomregeling Pact 2021 Regio IJmond en Zuid-Kennemerland;
- We zetten in op meer sociale huurwoningen, conform de Woonvisie. Zodat mensen uit beschermd wonen kunnen uitstromen. Dit komt ook terug in ons Volkshuisvestingsplan.
- We onderzoeken samen met partners de mogelijkheden voor een lokale kleinschalige, mogelijk geclusterde, voorziening beschermd wonen voor mensen die niet beschermd thuis kunnen wonen, hierin wordt ook de mogelijkheid voor pauzeplekken meegenomen. Waar mogelijk maken we afspraken met de regio-gemeenten, zorgpartners en corporaties.

Kleinschalige voorziening

Een kleinschalige voorziening heeft idealiter niet veel plekken (4 tot 6) om het kleinschalige principe te kunnen waarborgen.

Pauzeplekken

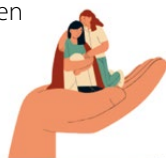
Dit is een preventieve specialistische voorziening voor het thuis wonen met ondersteuning, om bij te komen of voor stabilisatie. Hiervan zijn één a twee plekken nodig in Heemstede.

⁷ Dit gebeurt volgens de afspraken in het Convenant Uitstroomregeling Pact 2021 Regio IJmond en Zuid-Kennemerland waarbij gemeenten, corporaties, zorg- en welzijnspartijen in de regio intensiever zijn gaan samenwerken om mensen die uitstromen uit een instelling voor Beschermd wonen of de Maatschappelijke opvang passende huisvesting te bieden.

- We werken lokaal met partners verder aan een sterke sociale basis waarbij een zachte landing van psychisch kwetsbare mensen in de wijk is geborgd. Een onderdeel daarvan is de pilot met de Herstelacademie in Heemstede op Plein1.
- We zetten ons in voor de regionaal spelende woonzorgopgaven. Waar opgaven regionaal spelen gaan we met de regiogemeenten in gesprek over een verdeling van die opgaven. Hierbij nemen we het aandeel van de doelgroep (in grootte) vanuit Heemstede mee.

5.3 Wonen en zorg voor kwetsbare jeugd

Met kwetsbare jeugd bedoelen we jeugdigen en jongeren met een zorg- en verblijfbehoeft. Heemstede kent daar op dit moment nog niet voldoende voorzieningen voor. Deze doelgroep toont overigens gelijkenissen met de groep psychisch kwetsbare mensen. Alleen jeugdhulpverlening is separaat georganiseerd en vormt daarom een aparte doelgroep binnen onze visie op wonen en zorg. In Heemstede zien we dat het grootste gedeelte de doelgroep kwetsbare jeugd zich bevindt in de leeftijdscategorie van 16 tot en met 19 jaar. We zien binnen Heemstede geen stijging in de aantallen, het gaat jaarlijks om 11 tot 15 gevallen waar een zorg en verblijfsbehoeft speelt.

Jeugdigen onder de 18 jaar met een behoefte aan jeugdhulp met verblijf of verpleegzorg en jongeren (18-23 jaar) met zorg-/ opvang- of verblijfbehoeft.

Kanteling in woonvormen; behoefte sociale huurwoningen

Ook voor kwetsbare jeugd geldt dat de instroom in intramurale instellingen zo veel als mogelijk wordt voorkomen en uitstroom wordt bevorderd. Vanaf

18 jaar kunnen jongeren aanspraak maken op een sociale huurwoning. Ook voor deze groep zijn meer sociale huurwoningen nodig. Het inkomen is een belangrijk punt om rekening mee te houden voor deze groep. Jeugdigen die uitstromen uit jeugdhulpinstellingen worden in de conceptwet Versterking regie Volkshuisvesting meegenomen als urgentie categorie. Daarentegen blijft de uitstroom naar een zelfstandige woonruimte lastig vanwege de beperkte beschikbaarheid daarvan.

Pleegzorg en het voorkomen van uithuisplaatsing

Jeugdigen waarbij verwaarlozing of mishandeling speelt, de ouders ernstig ziek zijn of er complexe opvoedproblemen spelen kunnen terecht komen in de pleegzorg. Een kind wordt dan uit huis geplaatst. Uithuisplaatsing is een ingrijpende maatregel die vaak alleen wordt genomen als er ernstige zorgen zijn over de veiligheid of het welzijn van een kind. We proberen dit zoveel mogelijk te voorkomen, zodat (de meest kwetsbare) kinderen in hun eigen vertrouwde omgeving en dicht bij het dagelijks leven kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen. Dit is in lijn met onze visie. We willen onze kinderen een vertrouwde, stabiele en veilige omgeving kunnen bieden. Daarom is het belangrijk dat ambulante hulpverlening beschikbaar is voor gezinnen die ondersteuning thuis nodig hebben. Daarmee voorkomen we jeugdhulp met verblijf. Ook bestaan er initiatieven waarbij gezinnen elkaar helpen stabiliteit te creëren. Dit soort aanbod is in de toekomst hard(er) nodig, om te kunnen zorgen dat kinderen in hun eigen omgeving blijven opgroeien.

Kleinschalige voorzieningen; als het thuis niet lukt

Het lukt niet altijd om de ondersteuning aan jeugdigen structureel in de thuissituatie plaats te laten vinden. Net als bij andere doelgroepen wordt gestreefd naar kleinschalige voorzieningen, zoals een gezinshuis.

Tussenvormen; voorbereiden op een zelfstandige toekomst

Niet elke jongere is klaar om zelfstandig te kunnen wonen. Jongeren kunnen in aanmerking komen voor een sociale huurwoning als zij de leeftijd van

18 jaar hebben bereikt. Voor jongeren die worden voorbereid en ondersteund in de stap naar (meer) zelfstandig kunnen wonen zijn tussenvormen in een beschermde omgeving nodig.

Kleinschalige voorziening

Een gezinshuis is een meer gezinsgerichte vorm van jeugdhulp met verblijf. Er is geen sprake van pleegzorg, kinderen overnachten (bijvoorbeeld een weekend) in een gezinsgerichte situatie. In de nabijheid van school, openbaar vervoer en wijkvoorzieningen maar te niet dicht op burens. Het gaat dan om kleinschalige voorziening voor 4 tot 6 jeugdigen.

Tussenvormen

Een tussenvorm bereidt kwetsbare jeugd voor op zelfstandig wonen. Een Fasehuis of Kamertraining zijn goede voorbeelden, waarin begeleiding op alle leefdoelgebieden aanwezig is.

Wat gaan we doen voor kwetsbare jeugd?

- We stimuleren initiatieven waarbij de samenleving elkaar helpt en ondersteunt binnen gezinnen;
- We onderzoeken samen met partners de wensen en mogelijkheden voor een lokale kleinschalige voorziening voor jeugdhulp met verblijf (zoals een gezinshuis). Waar mogelijk maken we afspraken met de regiogemeenten, zorgpartners en woningcorporaties. Dit doen we in lijn met het Toekomstperspectief afbouw JeugdzorgPlus regio Zuid-Kennemerland en IJmond (2021) en in samenwerking met de daarin betrokken partijen;
- We onderzoeken samen met partners de wensen en mogelijkheden voor tussenvormen waar jeugdigen onder begeleiding kunnen worden voorbereid op het zelfstandig wonen;
- We gaan in gesprek met de jeugdhulpaanbieders en de regio over de behoefte aan en mogelijkheden voor een regionale voorziening voor jeugdhulp met verblijf
- We zetten in op meer sociale huurwoningen, conform de woonvisie. Dit komt terug in ons Volkshuisvestingsplan.

5.4 Wonen en zorg voor (dreigend) dakloze mensen

Inwoners zijn dakloos als ze hun thuissituatie verlaten door problemen, of (economische) tegenslag. In Heemstede hebben we jaarlijks ongeveer 6 inwoners die dakloos raken door problemen en 2 tot 3 economisch dakloze inwoners. Ook voor dakloze mensen geldt onze visie; alle inwoners hebben een passend thuis. Dat is in lijn met de principes van 'Wonen Eerst'.

Wonen Eerst

Dakloze mensen moeten vaak lang wachten op een woning. Dit leidt in de praktijk tot verslechtering van de mentale en fysieke gezondheid en kost veel geld. We moeten deze mensen namelijk opvangen. We bewegen van het opvangen van mensen naar directe permanente huisvesting.

Inwoners die de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en economisch dakloze inwoners.

Uitstroom uit regionale voorzieningen en de vraag naar sociale huurwoningen;

Wonen Eerst betekent niet dat iedereen direct zelfstandig gaat wonen. Daklozen met hulpvragen en behoefte aan begeleiding voor bijvoorbeeld verslaving of geestelijke gezondheid, kunnen terecht bij de Brede Centrale Toegang in Haarlem. Hier wordt ingeschat of iemand zelfstandig kan wonen of dat er naast een woning ook zorg en begeleiding nodig is. Mogelijk komt iemand in de maatschappelijke opvang terecht, waarna uitstroom naar een permanente plek nodig is; sociale huurwoningen. Hierin is meer vraag dan aanbod. Er blijven regionaal wel voorzieningen beschikbaar voor mensen die nog intensieve begeleiding nodig hebben.

Economisch dakloze inwoners; en de vraag naar noodopvang en geschikte sociale huurwoningen

Er is ook een groep waarbij intensieve begeleiding niet nodig is. Zij raken dakloos als gevolg van financiële tegenslag of een relatiebreuk. We noemen dit economisch daklozen. Door het huidige systeem waarbij deze mensen lange tijd, soms met kinderen, moeten verblijven op een (nood)opvanglocatie, of bij vrienden en familie, ontstaat op termijn vaak wél mentale problematiek. In Heemstede signaleren we dat deze groep mensen voor wie het gebrek aan volwaardige huisvesting de kern van het probleem is, groeit.

De noodopvang voor economisch daklozen voorziet tijdelijk in de dringende behoefte aan huisvesting. Dit zorgt er voor dat mensen tijdelijk op adem komen.

Het gaat nu jaarlijks om twee tot drie gevallen. Gezien de landelijke stijging in het aantal daklozen, is een verdere groei niet uit te sluiten. Met directe huisvesting worden zwaardere zorgvragen voorkomen. Op basis van het beleid opvang economisch daklozen Heemstede helpen we economisch dakloze inwoners waar mogelijk tijdelijk aan onderdak. Dat is niet gemakkelijk, omdat hiervoor eigenlijk geen voorzieningen bestaan. Naast tijdelijke (nood)huisvesting vanuit de gemeente wordt er ondersteuning of begeleiding geboden in het vinden van permanente huisvesting. De noodopvang moet er in ieder geval voor zorgen dat mensen 'op adem kunnen komen' en zich daadwerkelijk kunnen richten op permanente huisvesting. Regionaal is deze behoefte ook in beeld. Er is op dit moment geen voorrangs- of urgentieregeling voor deze doelgroep. De mogelijkheden hiervoor worden verder verkend.

Wat gaan we doen voor (dreigend) dakloze mensen?

- We zetten in op meer sociale huurwoningen, conform de Woonvisie. Zodat mensen uit de maatschappelijke opvang kunnen uitstromen en voor permanente huisvesting van economisch daklozen.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een noodopvang voor economisch daklozen in Heemstede met in ieder geval vier plekken in samenwerking met partners.

Hoofdstuk 6 Monitoring en evaluatie

Om invulling te geven aan onze visie bevat dit beleidsplan per hoofdstuk verschillende acties, die terugkomen in de uitvoeringsagenda. We willen periodiek meten of onze aanpak ook resultaten oplevert, maar ook blijven leren en verbeteren. We monitoren en evalueren daarom op verschillende manieren: via periodieke evaluatie van onze actiepunten, via het Wmo cliëntervaringsonderzoek, via de rapportage Wmo en via indicatoren.

6.1 Periodieke evaluatie actiepunten

De verschillende actiepunten zijn in de bijlage per hoofdstuk op een rij gezet in een uitvoeringsagenda. De uitvoering vindt komende vier jaar plaats. We monitoren periodiek de stand van zaken van de uitvoeringsagenda en rapporteren hierover. Waar nodig stellen we bij.

6.2 Cliëntervaringsonderzoek

We meten jaarlijks de tevredenheid van inwoners over onze voorzieningen en over de toegang tot die voorzieningen via het Wmo cliëntervaringsonderzoek. De Wmo klankbordgroep monitort het beleid op gebruikersniveau.

6.3 Rapportage Wmo

Bij de P&C cyclus zit momenteel twee keer per jaar een rapportage Wmo. We onderzoeken hoe we deze rapportage kunnen verbeteren, zodat we hiermee zo goed mogelijk kunnen sturen.

6.4 Indicatoren

Via het gemeenterapport sociaal domein (via waarstaatjegemeente.nl) en de gemeentelijke monitor sociaal domein monitoren we daarnaast in ieder geval onderstaande thema's:

- Kwetsbaarheid: gezondheid en eenzaamheid
- Aantal mantelzorgers en vrijwilligers
- Aantal inwoners met Wmo-voorzieningen per productcategorie
- Uitgaven Wmo-maatwerkvoorzieningen

6.5 Conclusie

Het monitoren van resultaten en impact in het sociaal domein blijft altijd een zoektocht. Komende jaren blijven we hierover verder leren. Om antwoord te vinden op de vraag hoe we het beste impact kunnen meten, doen we mee aan een onderzoekslijn van Hogeschool InHolland, samen met WIJ Heemstede.

Bijlage: Uitvoeringsagenda

Actiepunt	2025	2026	2027	2028
Hoofdstuk 3 - Een stevige sociale basis				
Thema: algemene diensten en voorzieningen				
Inzetten voor een sprankelend en inclusief Plein1	X	X	X	X
Afspraken budgetsubsidie WIJ Heemstede 2025-2028 monitoren	X	X	X	X
Verstevigen netwerk Sociale Coalitie Heemstede en betrekken SC bij actuele sociale thema's	X	X	X	X
Versterken aanpak eenzaamheid	X			
Versterken samenwerking medisch en sociaal domein	X			
Ontwikkelen ontmoetingsruimte voor de buurt in het voormalige gebouw Prinsenhof		X	X	
Thema: mantelzorg				
Ondersteunen initiatieven jonge mantelzorgers (gestart 2024)	X			
Onderzoek erkenning gemeente als mantelzorgvriendelijke werkgever		X		
Onderzoeken en implementeren nieuwe vormen respijtzorg		X		
Onderzoek community platform		X		
Thema: vrijwillige inzet				
Doorontwikkeling vrijwilligerspunt		X		
Doorontwikkeling vrijwilligersfeest en -prijs		X		
Scholing vrijwilligers		X		
Ondersteunen kwetsbare vrijwilligers		X		
Inzetten op 'Grijs voor grijs'		X		
Onderzoek aantrekken jonge vrijwilligers		X		
Thema: dementie				
Vergroten bewustwording in samenleving en onder partners	X	X	X	X
Vergroten inclusie en participatie van mensen met dementie	X	X	X	X
Versterken ondersteuning aan mensen met dementie en naasten	X	X	X	X
Stimuleren partners toepassen sociale benadering dementie	X	X	X	X
Stimuleren partners samen te werken op gebied van dementie	X	X	X	X
Trefpunten Dementie in stand houden	X	X	X	X

Actiepunt	2025	2026	2027	2028
Hoofdstuk 4 – Hulp en ondersteuning				
Thema: toegang				
Investeren in laagdrempelige goed bereikbare toegang	X	X	X	X
Inzetten op bekendheid Loket	X	X	X	X
Versimpelen (administratieve) processen		X		
Actief meedenken over houdbaarheid Wmo	X	X		
Inzetten op samenwerking met andere professionals	X	X	X	X
Continu meten cliënttevredenheid toegang	X	X	X	X
Thema: voorzieningenaanbod Wmo				
Aanpassen regelgeving waar nodig	X	X	X	X
Stimuleren eigen kracht inwoners	X	X	X	X
Stimuleren doneren of verkopen voorzieningen in eigendom		X	X	X
Aanmoedigen gebruik zorg in natura		X	X	X
Continu meten cliënttevredenheid kwaliteit voorzieningen	X	X	X	X
Onderzoek beheersbaarheid Wmo		X		
Behoeftte voorzieningen aanpassen aan behoefte per buurt			X	X
Behouden en waar nodig verbeteren sterke inkoop voorzieningen	X	X	X	X
Thema: Veilig Thuis				
Ondersteunen Veilig Thuis in samenwerking met ketenpartners	X	X	X	X
Zorg- en welzijnspartners werken met meldcode Veilig Thuis	X	X	X	X
In stand houden samenwerking Veilig Thuis met CJG en Loket	X	X	X	X
Thema: Samenwerking zorg, welzijn en veiligheid				
Behouden trekkersrol thema zorg en veiligheid met partners	X	X	X	X
Faciliteren samenwerking partners in zorg- en veiligheidsdomein	X	X		
Creëren doorbraken in casuïstiek	X	X	X	X
Hoofdstuk 5 – Wonen en Zorg				
Stimuleren inwoners levensloopbestendig te wonen	X	X	X	X
Stimuleren ouderen zo lang als mogelijk thuis te blijven wonen en inzetten op doorstroming op de woningmarkt	X	X	X	X
In gesprek over een woningvoorraad met voldoende nultreden-, zorggeschikte en geclusterde woningen en waar mogelijk realiseren	X	X	X	X

Actiepunt	2025	2026	2027	2028
Inzetten op meer sociale huurwoningen; conform de afspraken in de woonvisie	X	X	X	X
Onderzoeken mogelijkheden locatie voor logeerszorg en sterf-begeleiding	X	X	X	X
Inzetten op de uitstroom uit beschermd wonen	X	X	X	X
Onderzoeken mogelijkheden kleinschalige locatie beschermd wonen met pauzeplekken	X	X	X	X
Verder werken aan een sterke sociale basis, voor een zachte landing van psychisch kwetsbare mensen in de wijk	X	X	X	X
Pilot Herstelacademie op Plein1	X			
In gesprek met de regio over een verdeling van regionale opgaven	X	X	X	
We stimuleren initiatieven waarbij de samenleving elkaar helpt en ondersteunt binnen gezinnen	X	X	X	X
Onderzoeken wensen en mogelijkheden kleinschalige voorziening voor jeugdhulp met verblijf	X	X	X	X
Onderzoeken wensen en mogelijkheden tussenvorm jeugdhulp met verblijf	X	X	X	X
Onderzoeken de mogelijkheden voor een noodopvang voor economisch daklozen	X	X	X	X

